

Bu proje Avrupa Birliği
tarafından finanse
edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu
tarafından uygulanmaktadır

Koyun ve Keci Yetistiriciligi

Unit 1 – Sürü Islahi ve Genetik

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Koyun-Keçi Yetiştiriciliğinde Kayıt

- ✓ Her hayvanın kayıtlarını tek tek tutmalısınız.
- ✓ Kaydını tutmadığınız kuzu ve oğlakların gelecekteki veriminden ve damızlık değerini bilemezsiniz.

Resim 1 Doğduğu Gün Küpe Takılan Oğlak (Elmaz, Ö.)

Resim 2 Kayıt Örneği (Elmaz, Ö.)

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Yetiştirtiginiz Koyun veya Keçi ırklarının verim özelliklerini bilmeli, bölgeye uyumlu ırklar yetiştirmelisiniz!

Cyprus Chios sheep and Cyprus Damascus goats

Proje Kıbrıs Türk toplumu için AB Yardım Programı tarafından finanse edilmekte, NIRAS IC Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Bu proje Avrupa Birliği
tarafından finanse
edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu
tarafından uygulanmaktadır

Dikkat edilmesi gereken 4 dönem!

- ✓ Koç/Teke Katım Dönemi:
- ✓ Gebeliğın son Dönemi
- ✓ Doğum Dönemi
- ✓ Laktasyon (Süt Verim)
Dönemi

Proje Kıbrıs Türk toplumu için AB Yardım Programı tarafından finanse edilmekte, NIRAS IC Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Koyun-Keçi Yetiştiriciliğinde 4 Temel Refah Prensipleri

1. İyi besleme
2. İyi barınak
3. İyi sağlık
4. Uygun davranis

Bu proje Avrupa Birliği
tarafından finanse
edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu
tarafından uygulanmaktadır

1. İy besleme

- a. Uzun süreli susuzluğun olmaması
- b. Uzun süreli açlığın olmaması

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

YANLIş

Keçi orman düşmanıdır.
Keçinin otladığı yerde ot bitmez

DOĞRU

Keçiler ormana zarar vermez,
hatta ormana bakım yapar.
Keçiler ve koyunlar yedikleri bir
çok bitkinin tohumunu
gübreleriyle yayarak bu bitkilerin
çoğalmasına yardımcı olurlar.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Unutmayın!

Oğlaklara bir haftalık yaştan 2-3 aylık oluncaya kadar yiyebildiği miktarda kaliteli başlangıç yemi verilmelidir.

Proje Kıbrıs Türk toplumu için AB Yardım Programı tarafından finanse edilmekte, NIRAS IC Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Bu proje Avrupa Birliği
tarafından finanse
edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu
tarafından uygulanmaktadır

2. İyi barınak

- a. Dinlenme ve gezinti alanı
- b. Hareket kolaylığı
- c. Uygun ısı

Bu proje Avrupa Birliği
tarafından finanse
edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu
tarafından uygulanmaktadır

3. İyi sağlık

- a. Hastalığın olmaması
- b. Yaralanmanın olmaması
- c. Yönetim işlemlerinden
kaynaklanan ağrının olmaması

Bu proje Avrupa Birliği
tarafından finanse
edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu
tarafından uygulanmaktadır

4. Uygun davranış

- a. Sosyal davranışların ifadesi
- b. Diğer davranışların ifadesi
- c. İyi insan-hayvan ilişkileri
- d. Pozitif duygusal durum

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Proje Kıbrıs Türk toplumu için AB Yardım Programı tarafından finanse edilmekte, NIRAS IC Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Unutmayın!
Üreme mevsiminde gebe kalmayan koyun/keçileri sürüden çıkartmanız gerekmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Ekonomik sürdürülebilirlik için %95 oran yeterli değil, hayvanların sağlıklı yavrular doğurması gerekmektedir.

Dikkat!

- 1- Doğumdan önce yavru atanlar, döl tutmayanlara göre daha büyük bir sorundur.
- 2- Yavru atmalara neden olabilecek hastalıklardan korunması ve yanlış uygulamalardan kaçınılması gerekmektedir.
- 3- Doğumdan sonraki dönemde de yaralanma veya ölümlerine neden olan yanlış müdahalelerdir. Veteriner Hekimlerden **alınması büyük önem taşımaktadır.**

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Küçükbaş Hayvanlarda Üreme

- 1- Üreme sorunlarına bireysel değil sürü bazında yaklaşılmalıdır.
- 2- Döl verimi doğan kuzu sayısına göre belirlenmektedir.

Üreme sorunu olmayan koç/teke ile çiftleştirilen, iyi bakım ve besleme uygulanan bir sürüde 100 koyun veya keçinin 90-95'inin gebe kalması beklenir. Bu oranın daha düşük olması sürüde üreme sorunları olduğu anlamına gelmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Üreme sezonundan önce:

- a) Sürü genel ve **üreme sağlık kontrolünden geçirilmelidir**. Hasta olduğu tespit edilen hayvanlar tedaviye alınmalıdır veya sürüden çıkartılmalıdır.
- b) Döl verimini ve **ikizliği arttırmak için**; üreme sezonundan **2 hafta öncesinden** başlanıp, **aşım sonrası 3-4 hafta** kadar devam edecek şekilde **ek besleme yapılmalıdır** (flaşing besleme).
- c) Meraya çıkmayan sürülerde, 2-3 ayda bir tırnak bakımı yapılmalıdır, özellikle üreme sezonundan 1 ay kadar önce işlem gereklidir.
- e) Koç/tekelerin sayısı, **25-30** koyun/keçiye bir adet düşecek şekilde hesaplanmalıdır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Koç/teke katım süresi ne kadar olmalıdır?

Üreme sezonu ile birlikte sürüye koç/teke katılır ve aşımaların olması beklenir. Bu süre **30 günü aşmamalıdır**. Otuz günlük süre içinde aşılmayan hayvanlar işaretlenmeli ve sürüden çıkartılmalıdır.

Koç/teke katım süresinin kısa tutulması yetiştiricilik açısından çok önemlidir. Çünkü koyun/keçiler bu süre zarfında gebe kalırlarsa sezon bitmeden doğum yapıp 50-60 gün içinde tekrar kızgınlık gösterip gebe kalabilirler. Koç /teke katım süresi uzar ise bu ihtimal azalır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Koç/teke katım süresi nasıl kısa tutulur?
30 gün tutulabilmesi için **kızgınlıkların toplulaştırılması için yöntemler.**

1. **Koç/teke etkisi:** üreme sezonundan 1 ay kadar önce erkek hayvanlar sürüden uzaklaştırılır.
2. **Ek besleme yapılması (flaşıng):** 2 hafta öncesinden başlanıp, aşıım sonrası 3-4 hafta kadar devam edecek şekilde 200-500 gr arpa verilebilir.
3. **Hormon uygulamaları:** Veteriner hekim kontrolünde yapılacak uygulamalar ile kızgınlıkların aynı zamanlarda görülmesi sağlanabilir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

XY problem

Çiftleşmede kullanacak olan erkek hayvanların kaç yaşında olması gerekir?

Kullanılacak erkek hayvanların yaş aralığı **18-20 aylık ile 4-5 yaş aralığında olmalıdır**. Bu yaş aralığının altında ve üstündeki hayvanlardaki sperm kalitesi ve çiftleşme yeteneğinde azalmalar görülmektedir.

XX problem

Keçilerde görülen yalancı gebelik nedir?

Keçilerde oldukça yaygın olarak görülen bu duruma 2. kuzusunu yapmış keçilerde daha sık rastlanır. Çiftleşmeden sonra, henüz taslak halinde olan yavrunun ölmesi ama normal bir gebelik süresi boyunca keçinin gebe gibi görünmesi ile karakterizedir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Koyun ve keçilerde görülen yavru atmaların nedenleri nelerdir?

Yavru atmalar hastalıklara bağlı ya da bağlı olmayan olarak ikiye ayrılabilir. Bir sürüde **yavru atma oranı %3'ün üstüne çıkıyorsa** bu bir sürü sorunu olabilir. Hemen **veteriner hekime** müracaat edilmelidir.

Hastalıklara bağlı olmayan (%50)

- vitamin/mineral yetersizlikleri
- bakım/besleme hataları
- yanlış ilaç kullanımları
- yem değişiklikleri
- küflü yemler
- sıcaklık stresi
- çok kalabalık barındırma
- uzun süren nakil işlemleri

Hastalıklara bağlı (%30)

- viral
- bakteriyel
- paraziter

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

**TARIMSAL DANIşMANLIK HİZMETLERİNİN
UYGULANMASINA YÖNELİK TEKNİK DESTEK**
EuropeAid/139625/DH/SER/CY

NIRAS
Bu proje Niras Konsorsiyumu tarafından uygulanmaktadır

Sürüyü yeni hastalıklardan korumak için neler yapılmalıdır?

- ✓ En önemlisi uygulama sürüye kontrolsüz hayvan girişini engellemektir.
- ✓ Yeni alınan hayvanların sağlık kontrollerinin yaptırılması ve bir ay kadar başka bir yerde karantinada tutulması önemlidir.
- ✓ Koç veya tekeler ödünç verilmemelidir.
- ✓ Başka sürülerden hayvanlar aşım için getirilmemelidir.
- ✓ Başka sürülere ait ekipmanlar (kırklık, biberon, tırnak kesim aletleri vb.) kullanılmamalıdır.
- ✓ Tavuk ve inekler ile aynı yerde barındırılmamalıdır
- ✓ Yem ve su hijyenine dikkat edilmelidir
- ✓ Sürü içine kontrolsüz girişlere engel olunmalı, özellikle başka sürülerde çalışan çoban, yetiştirici vb. kişilerin sürü içine girmesine engel olunmalıdır.
- ✓ Hasta olduğu belirlenen hayvanlar hemen ayrılmalıdır.